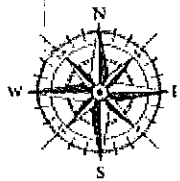

เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ
 พื้นถิ่นโยง ชี มูล ราชภัฏสุพรรณบุรี ครั้งที่ 3
ถอดรื้อพระมรดกความรู้
 "ความท้าทายของสหวิทยาการในการพัฒนาท้องถิ่น โงง ชี มูล"
 เล่ม 2

วันพฤหัสบดีที่ 25 ตุลาคม 2561

ณ ห้องประชุม ๑ อาคารเฉลิมพระเกียรติ

ศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์ถิ่นชีดาน

สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี

หน้าปกปกหน้า

เอกสารประกอบการประชุมวิถีมาระดับชาติ
พื้นถิ่นไทย ปี มูล ภาณุสุทธธานี ครั้งที่ 3

ถอดรื้อพระมदनความรู้

"ความท้าทายของสหวิทยาการในการพัฒนาท้องถิ่น ไทย ซี มูล" ^๒

เล่ม 2

วันพฤหัสบดีที่ 25 ตุลาคม 2561

ณ ห้องประชุม 1 อาคารเฉลิมพระเกียรติ

ศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์ถิ่นอีสาน

สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ พื้นที่น โขง ซี มูล ราชภัฏอุดรธานี ครั้งที่ 3

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรูญ ถาวรจักร์
อาจารย์สตียะพันธ์ คชมิตร
รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต อธิปัตยกุล

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้อำนวยการสำนักวิชาศึกษาทั่วไป
ประธานศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์ถิ่นอีสาน

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต อธิปัตยกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทรา เอกผายชัยสวัสดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.บัวพันธ์ พรหมพักพิง
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีสิน สืบวัฒนะ
รองศาสตราจารย์ พจน์มัลย์ สมรรคบุตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณีภูษนันท์ สุวรรณวงค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราชันย์ นิลวรรณภา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภกฤต ปิติพัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา ดุลยพัชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไกรฤกษ์ ศิลาคม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทร์ สมอนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กীরติพร จุฑะวิริยะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ไชยแสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชฎาภรณ์ แสงทามาตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชมณัฐ ภูกองไชย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิดชาย บุตติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สราวดี ณ หนองคาย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิพงษ์ ศรีสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิพงษ์ บุขรคาม์
อาจารย์ ดร.กุลจิต เล็งนา
อาจารย์ ดร.ณัชปภา วาสิงหน
อาจารย์ ดร.รักชนก ชำนาญมาก
อาจารย์ ดร.วณิชชา ณรงค์ชัย
อาจารย์ ดร.อมร มะลาศรี
อาจารย์ ดร.แก้วตา จันทรานุสรณ์
อาจารย์ ดร.เบญจวรรณ นาราสิจจ์
อาจารย์กิติมา ขุนทอง
อาจารย์สตียะพันธ์ คชมิตร
อาจารย์ภัชราภรณ์ สาคำ
อาจารย์ปิยะพร แม้วชำนาญ
อาจารย์รัฐากร สรวงศิริ
อาจารย์ชุตติพงษ์ คงสันเทียะ
อาจารย์นันทชา ชัยวิชานันท์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรวดี ณ หนองคาย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.ทิพย์อุบล ทิพเลิศ

อาจารย์ธำภูร สรวงศ์สิริ

อาจารย์สุนิตย์ เหมนิล

ตรวจสอบบทความคัดย่อภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรวดี ณ หนองคาย

อาจารย์กิตติพงษ์ ทองสมบัติ

อาจารย์ธีรัชพล คำสะอาด

พิสูจน์อักษร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิพงษ์ ศรีสวัสดิ์

อาจารย์สิริรัตน์ จันทร์มาลา

อาจารย์ปาริฉัตร พรหมสอน

อาจารย์ชัชววรรณ หนูแก้ว

อาจารย์ชนานู สระภาค

เสวนานอกสถานที่

อาจารย์ธำภูร สรวงศ์สิริ

ประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

อาจารย์ ดร.กุลจิต เล็งนา

อาจารย์ ดร.มงคล ทะกอง

อาจารย์ณัฐวัชร เดชมมาลา

อาจารย์วราวุฒิ ทิวะสิงห์

ประสานงานและจัดการ

อาจารย์อรอนงค์ ทองหล่อ ทะกอง

อาจารย์ศรณี มณีทัศน์

เจ้าของและผู้จัดพิมพ์

ศูนย์การเรียนรู้พุทธศิลป์ถิ่นอีสาน สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

พิมพ์จำนวน : 300 เล่ม

ปีที่พิมพ์ : 2561

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์บ้านเหล่าการพิมพ์ บ้านเหล่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โทร. 042-325-398

กำหนดการ
โครงการประชุม/เสวนาวิชาการระดับชาติ พื้นที่โขง ซี มูล ราชภัฏอุดรธานี ครั้งที่ 3
“ถอดรื้อพรมแดนความรู้: ความท้าทายของสหวิทยาการในการพัฒนาท้องถิ่น โขง ซี มูล”
ระหว่างวันที่ 25 – 26 ตุลาคม 2561
ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ และอาคารหอประวัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วันพฤหัสบดีที่ 25 ตุลาคม 2561

08.00 – 08.40 น. ลงทะเบียน
08.40 – 08.55 น. วงดนตรีออคเคสตราบรรเลงบทเพลง
09.00 – 09.15 น. อธิการบดีกล่าวเปิดการประชุมฯ และมอบโล่เกียรติคุณให้เครือข่ายร่วมจัดงานประชุมฯ

ภาคเช้า – เสวนาวิชาการ ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

09.15 – 10.00 น. รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ รัชชกุล
บรรยายประเด็นเรื่อง “ประวัติศาสตร์อีสานในประวัติศาสตร์ชาติ:
ความรู้ ความหมาย และความสัมพันธ์เชิงอำนาจ”
10.00 – 10.45 น. ศาสตราจารย์ ดร.อานันท์ กาญจนพันธุ์
บรรยายประเด็นเรื่อง “ข้ามพรมแดนความรู้ สู่การสร้างสหความรู้ในสังคม”
10.00 – 11.30 น. รองศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ มะโนรมย์
บรรยายประเด็นเรื่อง “ข้ามพรมแดน เพศภาวะกับการพัฒนาท้องถิ่น”
อาจารย์ชัยพงษ์ สำเนียง (ผู้ดำเนินการเสวนา)
12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

ภาคบ่าย – การนำเสนอผลงานวิชาการ ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ และอาคารหอประวัติ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

13.00 – 17.00 น. นำเสนอผลงานวิชาการ(ห้องประชุมย่อย) จำนวน 11 ห้อง

วันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม 2561

- 06.30 – 07.00 น. ลงทะเบียน
- 07.00 – 09.00 น. เดินทางศึกษาดูงาน ภูมิทัศน์ทางสังคมและวัฒนธรรม “ทะเลบัวแดงหนองหาน”
ณ ท่าเรือบ้านเตียม อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
โดยวิทยากร ศาสตราจารย์ ดร.อนันท์ กาญจนพันธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยงค์ รัชกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ มะโนรมย์
และผู้เกี่ยวข้องจากหลากหลายภาคส่วน
- 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.00 น. เดินทางศึกษาดูงาน ภูมิทัศน์ทางสังคมและวัฒนธรรม “คำชะโนดวังนาคินทร์”
ณ วัดศรีสุทโธ คำชะโนด อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
- 14.00 – 16.00 น. วงเสวนา:
“คำชะโนด: การประกอบสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ในกระแสสมัยใหม่”
ณ วัดศรีสุทโธ คำชะโนด อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
โดยวิทยากร ศาสตราจารย์ ดร.อนันท์ กาญจนพันธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยงค์ รัชกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ มะโนรมย์

หมายเหตุ: พักรับประทานอาหารว่าง รอบเช้าเวลา 10.45 น. รอบบ่าย 14.45 น.

Room 6 : การบริหารจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์			
ลำดับ	ช่วงเวลา	ชื่อบทความ	ผู้นำเสนอ
1	13.00-13.25 น.	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุค Thailand 4.0	บุญช่วย กิตติวิญญูกุล พระเทพานันุวัตร ภัตตร
2	13.25-13.50 น.	การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์	ยุวเรศ หลุดพา
3	13.50-14.15 น.	กลยุทธ์การบริหารผลงานสมัยใหม่	ณัฐกัญญา วงศ์
4	14.25-14.50 น.	การจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพของบุคลากรทางการศึกษา อำเภอเบตง จังหวัดยะลา	พล เทลือรุ่งษ์
5	14.50-15.15 น.	ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร คุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน ที่ส่งผลต่อความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในเขตจังหวัดอุดรธานี	อริราวัฒน์ ชมระกา กิ่งดาว จินดาเทวิน ภาศิริ เขตปิยะรัตน์
6	15.15-15.40 น.	การประยุกต์ใช้หลักธรรมเสด็จวัตถุ 4 ในการพัฒนาการศึกษา บพม.593 สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาศาสตร์การจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	จิรวัดมน ทิพย์รส
7	15.40-16.05 น.	ความผูกพันต่อการของพนักงานในสถาบันประกอบการอุตสาหกรรม การผลิต ในเขตจังหวัดนครราชสีมา	ณัฐกัญญา วงศ์
8	16.05-16.30 น.	ความผูกพันของพนักงานที่มีต่อโรงแรมในระดับ 5 ดาว กรณีศึกษาโรงแรมในย่านไฮเทคกรุงเทพมหานคร	เขวิภา สุชเอี่ยมและคณะ
		ผู้วิจารณ์บทความ	ผศ.ดร.พนา ตูสยพัชร อ.ดร.ณัฐชภา วาสิงหน

การประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนานักศึกษา บทม.593
สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
Applying Bases of Sympathy 4 to Develop HRM 593 Students Majoring in
Human Resource Management of the Faculty of Management Science
at Phuket Rajabhat University

จิระวัฒน์ ทิพยรส¹ / Jirawat Tippayarod

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา 1) เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 สำหรับนักศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ก่อนและหลังการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักศึกษา ดำเนินการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานวิจัยประกอบด้วย คณาจารย์สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาห้อง บทม.593 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก วิธีการสนทนากลุ่ม เครื่องมือสังเกตการณ์ เครื่องมือประเมินตนเอง บันทึกการวิเคราะห์และพัฒนาตนเองรวมทั้งผลการดำเนินงานเชิงประจักษ์ในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมโดยแผนกิจกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการหาค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ผลการศึกษา พบว่า หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนาตนเองที่ผ่านกระบวนการพัฒนานักศึกษาให้นำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ต้องสร้างความเข้าใจและการปรับทัศนคติให้เข้าใจความหมายของหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เน้นการสร้างกลุ่มกิจกรรมที่เหมาะสมในการทำงานร่วมกันระหว่างนักศึกษาตามความสนใจ การทำกิจกรรม การเสริมแรงทางบวกเพื่อเป็นแรงผลักดันในการปฏิบัติ โดยกิจกรรมพัฒนาตนเองทั้ง 6 แผนกิจกรรมในด้านของทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา ทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์การพัฒนาตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าระดับเฉลี่ยพฤติกรรมด้านสังคหวัตถุ 4 หลังร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรม

คำสำคัญ: สังคหวัตถุ 4, การประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต e-mail: jirawat.t@pkru.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this article were: 1) to examine processes of practice promotion on Bases of Sympathy 4 for students majoring in Human Resource Management of the Faculty of Management Science at Phuket Rajabhat University, and 2) to compare students' effectiveness of practicing Bases of Sympathy 4 before and after the practice. Action research methods were used to collect data. Thirty participants, i.e. teachers of Human Resource Management major, general teachers and HRM 593 students were selected as samples of this study. Research instruments comprised in-depth interview, focus group discussion, observation, a self-assessment form, a record of self-analysis and development, and empirical evidence of social-activity participation. Data acquired were analyzed through textual analysis and statistics like percentage, frequency, mean, standard deviation and t-test.

After completing the activities of applying Bases of Sympathy 4 to develop the students, it indicated that application of Bases of Sympathy 4 must focus on: 1) building understanding and adjusting attitude for comprehending principles of Bases of Sympathy 4, 2) creating collaborative activities appropriate for students' interests, and 3) creating activities with positive reinforcement as for motivating practice of Bases of Sympathy 4. Students' achievement of all six self-assessments regarding generosity, convincing speech, rendering services, and even and equal treatment was statistically significant at 0.05 level. The average score of student behavior after practicing Bases of Sympathy 4 was found higher than those before practicing it.

Keywords: Bases of Sympathy 4, Application of Bases of Sympathy 4's principles

บทนำ

สภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ยิ่งทำให้เกิดการแข่งขันกันเพื่อความอยู่รอดจนมองข้ามความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะการส่งเสริมศีลธรรมในเยาวชนนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะในปัจจุบันสังคมไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจและการเมืองก่อให้เกิดภาวะสับสนในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม และมีภูมิคุ้มกันด้านศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมที่ลดลง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2553: 37) ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อเยาวชนทำให้เกิดการหลงผิด หรือมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมชาตินิยมในการดำเนินชีวิตจึงทำให้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การทะเลาะวิวาทตบตีแย่งชิงกันและการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเกิดขึ้นมาเพิ่มมากขึ้นในสังคมยุคปัจจุบันปัญหาของเยาวชนที่มีความรุนแรงและขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างน่าวิตกนั้น เมื่อพิจารณาถึงต้นเหตุของปัญหาทำให้ทราบได้ว่าเกิดจากการขาดการเกื้อกูลช่วยเหลือกันในสังคม

กระบวนการพัฒนาเยาวชนจึงจำเป็นต้องสร้างโอกาสให้เยาวชนในการฝึกพัฒนาตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวมด้วยเพื่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของการดำรงชีวิตแก่เยาวชน การพัฒนาการของเยาวชนสิ่งสำคัญที่สุดจะต้องคำนึงถึงบทบาทของเยาวชนโดยเยาวชนนั้นเป็นทั้งผู้รับการพัฒนาและผู้ดำเนินการพัฒนา โดยทุกฝ่ายต้องมุ่งดำเนินการปลูกฝังและหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรม แนวทางในการเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเยาวชนจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยผลักดันและสรรค์สร้างเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดี วิธีการที่นำพาเยาวชนให้รอดพ้นและผ่านพ้นวิกฤตดังกล่าวได้นั้นจำเป็นต้องอาศัย ความร่วมมือหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและองค์กรที่เกี่ยวข้อง (พระเดชฯ กิตติโก (โชติธรรมาธรรม), 2556: 13) จึงสามารถจะช่วยเหลือเสริมสร้างให้เยาวชนเป็นคนดีเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการปลูกฝังกล่อมเกลาด้วยหลักศีลธรรมทางศาสนาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่เยาวชนให้มีสติรู้ตัว ปัญหารู้คิดในสำนึกผิดชอบชั่วดี รู้จักพิจารณาอย่างคิด มีจิตใจใฝ่ดีและมีพลังใจที่เข้มแข็งในการดำเนินชีวิตต่อไปซึ่งหลักธรรมที่ควรนำมาพิจารณาให้เป็นคนดีของสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกัน

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาสาขาบริหารทรัพยากรมนุษย์ห้อง บทม.593 พบว่า นักศึกษา ไม่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเวลาเรียน คนที่เรียนเก่งก็ไม่ค่อยอธิบายให้กับเพื่อนๆ ที่ไม่เข้าใจฟัง การใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ นักศึกษาแต่งกายไม่เรียบร้อย เข้าเรียนไม่ตรงต่อเวลา ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวควรพัฒนาอย่างเร่งด่วนเพราะส่งผลต่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็น

สำคัญ เช่น ด้านตรงต่อเวลา คือ นักศึกษาส่งงานไม่ตรงเวลาที่อาจารย์กำหนดหรือไม่ทำงานตามที่อาจารย์ได้มอบหมาย การเข้าเรียนไม่ทันตามคาบเรียนในแต่ละรายวิชา ด้านการแต่งกาย เช่น นักศึกษาไม่ติดเข็มสัญลักษณ์ของทางมหาวิทยาลัย นักศึกษาหญิงใส่กระโปรงสั้น ซึ่งเป็นการแต่งกายที่ไม่ถูกระเบียบวินัยของทางสาขาและมหาวิทยาลัย ด้านการพูดจา นักศึกษาพูดกับเพื่อนด้วยถ้อยคำที่ไม่สุภาพ พูดกับอาจารย์ไม่มีคำรับ/คะ พูดจาดูด้วยน้ำเสียงที่ไม่เหมาะสมขาดสัมมาคารวะต่ออาจารย์ เป็นต้น

โดยหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักปฏิบัติตามหลักการสงเคราะห์หรือธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคีเป็นแนวทางที่จะทำให้พฤติกรรมการณ์เป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ โดยใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 คือ ธรรมะอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน ประสานความสัมพันธ์อันดีงามให้เกิดขึ้นในชนหมู่มาก เป็นหลักแห่งการเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เพื่อให้บุคลากรในองค์การอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข เป็นหลักธรรมะที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะ ซึ่งหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ทาน คือ คุณธรรมในด้านการให้ ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงการให้ความรู้ทางด้านวิชาการ การแนะนำสั่งสอน การให้อภัยแก่ผู้อื่น 2) ปิยวาจา คือคุณธรรมในด้านการพูด ได้แก่ การกล่าวคำไพเราะ นุ่มนวล อ่อนหวาน ไม่พูดส่อเสียด พูดด้วยคำที่สุภาพนุ่มนวล 3) อตถจริยา คือ คุณธรรมในด้านการประพฤติ ประโยชน์ ได้แก่ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการส่วนรวมทั้งในระดับห้องเรียนจนถึงระดับหมู่คณะบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ 4) สมานัตตตา คือ คุณธรรมในด้านการเป็นผู้ไม่ถือตัว การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย มีความอ่อนน้อมถ่อมตน หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 นี้ เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานของบุคลากรในองค์การที่จะสร้างความรัก ความสามัคคี ช่วยเหลือกันและกัน ไม่แสดงความเห็นแก่ตัวในการทำงานกับเพื่อนร่วมงานจะเป็นหลักอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การทำงานในองค์การมีความสุข ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมการณ์เป็นสมาชิกที่ดีในองค์การของบุคลากรโดยนำหลักธรรมนี้มาใช้ควรพิจารณาสถานการณ์ที่จะนำหลักธรรมนี้มาใช้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตต), 2553: 21; พระมหานพดล สีทอง, 2554: 35 - 37; พระเดชฯ กิตติโก (โชติธรรมาธรรม), 2556: 66)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาโดยการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักศึกษาสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิต พัฒนาจิตใจให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน พูดจาไพเราะอ่อนหวาน ช่วยเหลือกิจการส่วนรวม การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลายมีความอ่อนน้อมถ่อมตนการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 จึงเป็นพฤติกรรม

จริยธรรมตามพระพุทธศาสนา บุคคลที่ตั้งใจจะช่วยเหลือ หรือบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่นโดยกระทำ
สิ่งที่เป็นประโยชน์ด้วยการเสียสละทั้งกำลังกายกำลังใจ ทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีนำไปสู่ความสุขของ
คนในสังคมและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต “คุณธรรม สู้งาน จิตอาสา”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 สำหรับนักศึกษา
สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ก่อนและหลังการปฏิบัติตนตาม
หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักศึกษา

สมมติฐาน

นักศึกษา บทม.593 สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตที่ผ่าน
กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มีพฤติกรรมด้านสังคหวัตถุ 4 ที่สูงขึ้นหลัง
การพัฒนา

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักธรรม หมายถึง คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นเครื่องนำทางในการดำเนินชีวิต
หลักธรรมนั้นสอนทั้งการดำเนินชีวิตที่จะทำให้ชีวิตตนมีค่าหรือเป็นชีวิตที่ประเสริฐ ชีวิตที่อยู่กับความ
เจริญ คุณธรรมรวมทั้งสอนวิธีการดำเนินชีวิตให้อยู่ร่วมกับสังคมอย่างสามัคคี สงบและเกิดประโยชน์
แก่ส่วนรวม

แผนการจัดกิจกรรม/กระบวนการจัดกิจกรรม หมายถึง แบบแผนการดำเนินการจัดกิจกรรม
รูปแบบการสอนที่สอดคล้องกับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ที่ได้รับการจัดเป็นระบบอย่างสัมพันธ์และ
สอดคล้องกับทฤษฎี/แบบแผนเป็นขั้นตอนและวิธีการของการกระทำกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ
กระบวนการเรียนรู้ที่สามารถให้นักศึกษาได้แสดงออกทั้งด้านการปฏิบัติด้วยการใช้ความคิดและการ
กระทำเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในขณะที่ทำกิจกรรม

พฤติกรรมตามหลักสังคหวัตถุ 4 หมายถึง การปฏิบัติตนของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหาร
ทรัพยากรมนุษย์ต่อหลักสังคหวัตถุ 4 สามารถแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

- ทาน คือ พฤติกรรมด้านการให้ ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน

- ปิยวาจา คือ พฤติกรรมด้านการพูด ได้แก่ การกล่าวคำไพเราะนุ่มนวล อ่อนหวาน ไม่กล่าวคำพูด ที่ไม่สุภาพ การพูดจาให้กำลังใจผู้อื่นสมานสามัคคีให้เกิดไมตรีตลอดคำพูดที่มีสาระ มีประโยชน์

- อัตถจริยา คือ พฤติกรรมด้านการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น รวมทั้งอาจารย์ และบุคคลภายนอก บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ในการมีจิตอาสาต่อส่วนรวม

- สมานัตตา คือ พฤติกรรมด้านการเป็นผู้ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย มีความอ่อนน้อม การมีสัมมาคารวะต่อคณาจารย์ การเข้าเรียนตรงเวลาและการแต่งกายถูกระเบียบวินัยของสาขาวิชา

นักศึกษา บทม.593 หมายถึง นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ห้อง บทม.593 ที่นับถือพุทธศาสนา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

วิธีการดำเนินการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 5 ห้อง ได้แก่ บทม.591, บทม.592, บทม.593, บทม.594 และ บทม.595 จำนวน 212 คน (สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์, 2559) กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา เป็นกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 1 ห้อง คือ กลุ่มนักศึกษา บทม.593 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่นับถือพุทธศาสนา

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ คณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 7 คน และอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ห้อง บทม.593 จำนวน 2 คน รวม 9 คน ซึ่งในปีการศึกษา 2560 นักศึกษา บทม.593 เรียนกับอาจารย์ภายนอกสาขาจำนวน 2 รายวิชา และในรายวิชาที่เหลือเรียนกับอาจารย์ในสาขาวิชา และนักศึกษา บทม.593 จำนวน 30 คน ที่นับถือพุทธศาสนา

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักธรรม สังคหวัตถุ 4 และ ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแผนต่อการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักศึกษา สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต นั้นมีขั้นตอนในการดำเนินการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1988: p.11) 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผน (Plan) การศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการสังคหวัตถุ 4 นำมาจัดทำเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักการสังคหวัตถุ 4 โดยการใช้การสนทนากลุ่มย่อย (focus group) และการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนานักศึกษาจากคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์และอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาเพื่อหาแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม ปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักการสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Action) เป็นการพัฒนาพฤติกรรมสังคหวัตถุ 4 ตามขั้นที่ 1 ขึ้นวางแผน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ข้างต้น โดยจัดกิจกรรมแผนการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรม บันทึกพฤติกรรมด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม และเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ ผู้วิจัยจะประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาด้วยแบบประเมินพฤติกรรมสังคหวัตถุ 4 หลังการได้รับการพัฒนาแล้วนำผลการสังเกตมาวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสังเกต (Observe) เป็นการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาพฤติกรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักศึกษา คะแนนจากแบบวัดพฤติกรรมสังคหวัตถุ 4 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา สมานัตตา ก่อนได้รับการพัฒนาและหลังได้รับการพัฒนา และคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างการพัฒนาพฤติกรรมและบันทึกเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติการของนักศึกษา

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflect) การดำเนินการขั้นนี้เป็นการประเมินและตรวจสอบกระบวนการวิจัย แล้วนำข้อมูลจากขั้นที่ 3 ขึ้นสังเกตมาอธิบาย แปลความหมาย เพื่อให้ทราบถึงการ พัฒนาพฤติกรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักศึกษา ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ หรือมีส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้กระบวนการวิจัยประสบความสำเร็จในการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

การวิจัยการประยุกต์ใช้หลักการสังคหวัตถุ 4 ในการพัฒนานักศึกษา บพม.593 สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำแผนกิจกรรมในการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามการพัฒนาพฤติกรรมของนักศึกษาในการประยุกต์ใช้หลักการสังคหวัตถุ 4 โดยการให้นักศึกษาได้สำรวจตนเองเกี่ยวกับหลักการสังคหวัตถุ 4 ที่นักศึกษาได้ดำเนินการโดยมีแผนกิจกรรมในการพัฒนาตนเอง จำนวน 6 แผนกิจกรรม ดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาตนเองในการประยุกต์ใช้หลักการสังคหวัตถุ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้

2. ดำเนินกิจกรรมพัฒนาตนเองโดยการประยุกต์ใช้หลักการสังคหวัตถุ 4 ด้วยการนัดทำกิจกรรมจำนวน 6 แผนกิจกรรม เวลา 12 สัปดาห์ ตามแผนกิจกรรมดังนี้

2.1 แผนกิจกรรมที่ 1 Mind Mapping ความดีความงามในตนเองเป็นการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม มีการละลายพฤติกรรมของนักศึกษา ให้แต่ละกลุ่มสะท้อนความดีความงามของตนเองและให้เขียนออกมานำเสนอในรูปแบบ Mind Mapping และมอบหมายให้นักศึกษาแต่ละคนวิเคราะห์ตนเองในบันทึกความดี (สรุปรวมความดีที่ได้ทำ) ทั้ง 4 ด้านทาน ปิยวาจา อุตถจริยา สมานัตตา โดยนักศึกษาผู้เข้าร่วมทุกคนมีเรื่องราว ประสบการณ์ การทำความดีความงามในตนเองเป็นการบอกเล่าความดี ความงามของตนเองในแต่ละคนที่ได้ทำพร้อมทั้งแสดงความชื่นชมให้กำลังใจเพื่อนๆ

2.2 แผนกิจกรรมที่ 2 แรغبันดาลใจจากในหลวงรัชการที่ 9 ผู้ทรงเปี่ยมล้นด้านการให้เป็นการสร้างแรงบันดาลใจในการทำความดี จากพระราชกรณียกิจของในหลวง ร.9 ผู้ทรงเปี่ยมล้นด้วยการให้ทรงเป็นต้นแบบ ในการประพฤติปฏิบัติตามของพสกนิกรชาวไทยสร้างแรงบันดาลใจด้านทานในหลักสังคหวัตถุ 4

2.3 แผนกิจกรรมที่ 3 สร้างแรงบันดาลใจด้วยหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เป็นการส่งเสริมให้เห็นถึงการสร้างแรงบันดาลใจจากการทำความดีเป็นสิ่งที่ควรกระทำโดยการน้อมนำหลักธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องโดยเฉพาะหลักของการร่วมมือร่วมใจกันให้นักศึกษาเกิดแนวคิดการทำความดีต่อสังคมเกิดความตระหนักในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

2.4 แผนกิจกรรมที่ 4 บอกเล่าความดีงาม เป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาแต่ละบุคคลยอมรับในความทุกข์และสุข ความสำเร็จหรือปัญหาหากแต่สิ่งสำคัญคือ การกำหนดเป้าหมายของชีวิตที่เกิดจาก การทบทวนวิเคราะห์ตนเองด้วยความเข้าใจ และตระหนักว่า ตนคือส่วนหนึ่งของสังคมมีความสำคัญในการร่วมสร้างสังคมให้เป้นสุข ด้วยการปฏิบัติอย่างเหมาะสมตามหลักสังคหวัตถุ4

2.5 แผนกิจกรรมที่ 5 ปิยวาจาจากลมปาก เป็นการระดมความคิดให้นักศึกษาสะท้อนถึงการมีปิยวาจาที่น่าชื่นชมมีกรณีศึกษาให้ศึกษา โดยให้นักศึกษาจัดกลุ่มความคิดความเข้าใจการมีปิยวาจาที่ดีเพื่อให้เกิดแนวคิดในการร่วมสร้างสังคมแห่งความสุข

2.6 แผนกิจกรรมที่ 6 การบำเพ็ญประโยชน์ (CSR) ด้วยหัวใจ เป็นการให้นักศึกษาเกิดแนวคิดการสร้างสังคมแห่งความสุข มีความตระหนักการดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมโดยให้นักศึกษาจัดทำโครงการที่บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมเพื่อให้นักศึกษาสามารถฝึกปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุในด้าน อุตถจริยา

3. ทำการทดสอบนักศึกษาหลังร่วมกิจกรรม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกความดีในแต่ละด้านโดยการสะท้อนบอกเล่ากิจกรรมต่างๆ ผ่านการนำเสนอในแต่ละคาบกิจกรรม และให้การแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมทำกิจกรรม ความกระตือรือร้น และผลงานที่นำเสนอ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำนวน 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง
2. แบบสังเกตพฤติกรรม
3. แบบบันทึกการปฏิบัติกิจกรรม
4. แบบประเมินพฤติกรรมตามหลักสังคหวัตถุ 4
5. ใบงานและแบบบันทึกผลการตรวจใบงาน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมเพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในการทำงานตามกรอบของสังคหวัตถุ 4 คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตาศึกษาองค์ประกอบของแผนกิจกรรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตนให้มีพฤติกรรมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 และออกแบบกรอบการจัดกิจกรรมแล้วเขียนรายละเอียดของแผนการจัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความสอดคล้อง ซึ่งกันและกันนำแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหา ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.6 - 1.00 แสดงว่าทุกองค์ประกอบของแผนกิจกรรมมีความสอดคล้องกัน
2. แบบสังเกตพฤติกรรมตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดยผู้วิจัยใช้ในการสังเกตพฤติกรรมนักศึกษาในการดำเนินการจัดกิจกรรมทั้ง 6 แผนกิจกรรมเป็นแบบสังเกตแบบมีโครงสร้างเพื่อจดบันทึกพฤติกรรมเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้
3. แบบบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมในการจัดทำสมุดความดีเพื่อให้นักศึกษำบันทึกพฤติกรรมในแต่ละวันที่ได้ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4
4. แบบประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นแบบประเมินพฤติกรรมสำหรับนักศึกษากลุ่มเป้าหมายจำนวน 28 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25 - 0.63 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85 แบบประเมินพฤติกรรมของนักศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งประเมินโดย อาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน โดยใช้ประเมินก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิสและแมกเทกการ์ด ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นการสังเกต และขั้นสะท้อนการปฏิบัติ โดยดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอนดังกล่าวมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสังคหวัตถุ 4 สำหรับนักศึกษา โดยสรุปได้ ดังนี้

1. กระบวนการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ควรประกอบด้วย

1.1 การให้นักศึกษาทำงานร่วมกันโดยเน้นการทำงานผ่านความร่วมมือระหว่างสาขาวิชากับคณาจารย์โดยเชื่อมโยงในรายวิชาและทำการบูรณาการ การเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

1.2. ประชุมอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาและอาจารย์ในสาขาเพื่อทำข้อตกลงกันในการวางแผนในการเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาให้มีคุณธรรมในด้านทาน การพูดจาไพเราะ การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่น และการมีความเสมอต้นเสมอปลาย มีความอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ ต่ออาจารย์ รวมทั้งการเข้าเรียนและการแต่งกายที่ถูกระเบียบตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย

1.3 การสร้างความเข้าใจให้นักศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการนำสังคหวัตถุ 4 มาใช้โดยที่สามารถทำได้ในทุกๆ วันทำงานเป็นความคุ้นชินและเป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัวของนักศึกษา ในการทำให้ความรู้เกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ให้นักศึกษาได้ทราบถึงความหมายตามคำนิยามของตนเองและ การทำกิจกรรม (workshop) ในแต่ละด้าน เช่น ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมเกี่ยวกับการมีวินัย มารยาทในสังคม การเข้าร่วมโครงการต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฝนและมีประสบการณ์ในการทำงาน

1.4 การเสริมแรงทางบวกให้กับนักศึกษา และการสร้างความตระหนักต่อความสำคัญในการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การสะท้อนถึงต้นแบบความรับผิดชอบถึงความสำเร็จในการนำหลักธรรมมาใช้ในการทำงานได้ตีมีการให้รางวัลเสริมแรง เช่น การให้รางวัล การจูงใจต่างๆ คะแนนจิตพิสัยการกล่าวคำยกย่องชมเชยนักศึกษาในชั้นเรียนและในที่ประชุมสาขาวิชา การเพิ่มคะแนนจิตพิสัย การให้แต้มเพิ่มในกิจกรรมของสาขาวิชา เป็นต้น

1.5 การให้รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้องมีการกำกับติดตามซึ่งกันและกัน การพัฒนาการทำงานนั้นควรเน้นการใช้ระบบการประชุมและปรึกษาหารือการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันโดยให้นำเสนอโครงการผ่านรูปแบบของที่ประชุมในการตัดสินใจในการทำกิจกรรม และเน้นการให้นักศึกษาสะท้อน

ถึงความหมายของหลักธรรมตามความคิดของตนเองเพื่อให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในการนำมาใช้ได้ง่ายยิ่งขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ ค่าที่แบบ Paired Sample test คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักศึกษา บทม.593 ก่อนและหลังร่วมกิจกรรม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักศึกษา บทม.593 ก่อนและหลังร่วมกิจกรรม

รายการ	ค่าเฉลี่ยพฤติกรรม		N	sd	df	t	p-value
	ก่อน	หลัง					
ด้านทาน	2.66	3.63	30	.44	29	43.23	.000**
ด้านปิยวาจา	2.75	3.79	30	.36	29		
ด้านอัตถจริยา	2.71	3.65	30	.47	29		
ด้านสมานัตตา	2.89	3.83	30	.65	29		
รวม	2.75	3.72	30				

**P<0.05

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักศึกษา บทม.593 ก่อนและหลังร่วมกิจกรรม พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

1. การพัฒนาพฤติกรรมหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน นักศึกษาได้ใช้หลักทานแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ ทานในรูปแบบของความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่, ทานในรูปแบบของการการเสียสละ, ทานในรูปแบบของการแบ่งปัน การให้โดยการแบ่งปันเป็นสิ่งของ หรือร่างกาย ช่วยเหลือผู้อื่น และในส่วนของความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ กลุ่มเป้าหมาย ได้ให้ความหมายว่าเป็นการช่วยเหลือ เกื้อกูลด้วยวัตถุสิ่งของ การมีน้ำใจต่อกันรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ให้อภัยผู้อื่นโดยไม่แสดงความโกรธเพื่อที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ในส่วนของความหมายของทาน ในรูปแบบของความเสียสละนั้น เป็นการยอมเสียผลประโยชน์ส่วนตัว เพื่อผู้อื่นหรือสังคมโดยรวมได้รับประโยชน์จากการกระทำของตน การเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเอาเวลาไปทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การมีน้ำใจ ไม่เห็นแก่ตัวและในส่วน

ของความหมายของท่านในรูปแบบของการแบ่งปัน เป็นการเสียสละสิ่งของต่างๆ หรือทรัพย์สินของตน ให้แก่ผู้ที่เดือดร้อนหรือต้องการความช่วยเหลือ รวมทั้งการแบ่งปันความรู้ ความสามารถ ความรัก ความหวังดีที่มีต่อกัน แบ่งปันรอยยิ้มและเป็นประโยชน์ต่อผู้รับโดยที่ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน โดยไม่หวังผลตอบแทน เช่น ผู้ด้อยโอกาสผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ และหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในด้านทาน พบว่า นักศึกษามีการพัฒนาตนเองในการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ด้านทานในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 โดยเรียงลำดับมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ การให้คำปรึกษาและแนะนำกับเพื่อนในการทำงานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ การความช่วยเหลือเพื่อนในห้องเมื่อเพื่อนเดือดร้อนหรือต้องการให้ช่วยเหลือ และการให้อภัยกับเพื่อนเมื่อเพื่อนยืมเงินหรือสิ่งของแล้วไม่คืน

2. การพัฒนาพฤติกรรมหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา นักศึกษาได้ใช้หลักปิยวาจาในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นโดยการพูดจาดีต่อผู้อื่น การพูดจาอ่อนน้อมถ่อมตน พูดด้วยถ้อยคำและสำเนียงที่สุภาพไพเราะ อ่อนหวาน ไม่พูดคำหยาบ รองลงมา คือ การพูดจาให้เกียรติผู้อื่น และการพูดให้กำลังใจแก่ผู้อื่น การพูดจาเป็นกันเองระหว่างเพื่อนๆ และหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในด้านปิยวาจา พบว่า นักศึกษามีการพัฒนาตนเองในการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจาในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 โดยเรียงลำดับมากไปน้อย 3 ลำดับ พูดจาให้เกียรติกับเพื่อนและบุคคลทั่วไปด้วยความเต็มใจไม่มีการเสแสร้งโดยไม่พูดนินทาว่าร้าย รองลงมา คือ พูดจาถูกกาลเทศะ และพูดในสิ่งที่ก่อให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือซึ่งกันและกันในห้องเรียน และการให้กำลังใจกับเพื่อนโดยการพูดให้กำลังใจและไม่พูดจาในสิ่งที่เพื่อนฟังแล้วรู้สึกไม่สบายใจ

3. การใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ด้านอถตถจริยา นักศึกษาได้ใช้หลักอถตถจริยาในการปฏิบัติตนในการชวนช่วยช่วยเหลือเพื่อนๆ และครูอาจารย์ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยไม่หวังผลตอบแทน รองลงมา คือ การมีจิตสาธารณะทำตนให้เป็นประโยชน์ในทุกโอกาสที่จะทำได้ช่วยเหลือบุคคลอื่นๆ หรือ การช่วยเหลือสังคม เช่น กวาดขยะที่วัด เก็บขยะ บริจาคสิ่งของให้แก่ผู้ประสบภัยต่างๆ การรณรงค์ยาเสพติด ฯลฯ และการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสาขา คณะ และมหาวิทยาลัยโดยหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในด้านอถตถจริยา พบว่า นักศึกษามีการพัฒนาตนเองในการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ด้านอถตถจริยาในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 โดยเรียงลำดับมากไปน้อย 3 ลำดับ ช่วยเหลือครูอาจารย์ในการช่วยถืออุปกรณ์สิ่งของต่างๆ รองลงมา คือ การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ในการช่วยเหลือสังคม และเข้าร่วมกิจกรรมของสาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัยทุกครั้งด้วยความเต็มใจ

4. การใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตา นักศึกษาได้ใช้หลักสมานัตตาในการปฏิบัติตน ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างต่อเนื่องเสมอต้นเสมอปลาย การทำความดีเพื่อสังคมเป็นคนดี รองลงมา คือ การมีสัมมาคารวะต่อคณาจารย์ การเข้าเรียนตรงเวลาและการแต่งกายถูกระเบียบวินัยของสาขาวิชา และการให้คำแนะนำแก่เพื่อนๆ ทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในการให้ข้อมูลแนะนำต่างๆ และหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในด้านสมานัตตา พบว่า นักศึกษามีการพัฒนาตนเองในการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตาในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 โดยเรียงลำดับมากไปน้อย 3 ลำดับ ปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนในห้อง ไม่ยกตนข่มตัวเองเด่นกว่าใครๆ รองลงมา คือ การเข้าชั้นเรียนตรงต่อเวลา และให้ความช่วยเหลือกับเพื่อนๆ ทุกคนเท่าเทียมกันเพราะเพื่อนทุกคนมีความเสมอภาคกัน

นอกจากนั้นจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาให้ความสนใจในกิจกรรมการประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 โดยมีการนำเสนอผลงานผ่านการนำเสนอในการทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย หรือการบันทึกในสมุดทำความดีในแต่ละวัน และมีการประเมินตนเองโดยสุ่มเลือกตัวแทนนักศึกษายกเล่าถึงการปฏิบัติตน พบว่า นักศึกษามีการพัฒนาและตั้งใจใน การให้ทาน การพูดจาที่ดีกับเพื่อนๆ การเป็นคนที่ไม่ใส่ใจต่อสังคม และการแต่งกายถูกระเบียบตามกฎของมหาวิทยาลัยเรียบร้อยและกิจกรรมด้านการบำเพ็ญตนที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม (อรรถจริยา) นักศึกษาได้จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเป็นจิตอาสา (อรรถจริยา) ก่อให้เกิดโครงการเพื่อสังคมจำนวน 5 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์อรรถจริยาของนักศึกษาบริหารทรัพยากรมนุษย์ ณ วัดโฆสิตวิหาร ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 2) โครงการจิตอาสาพัฒนาวัดไผ่ธรรมะ ณ วัดพุทธมงคลนิมิต 3) โครงการกิจกรรมบำเพ็ญอรรถจริยาของนักศึกษา ณ วัดเขารังสามัคคีธรรม จังหวัดภูเก็ต 4) โครงการคุณธรรมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ณ วัดสว่างอารมณ์ จังหวัดภูเก็ต และ 5) กิจกรรมจิตอาสามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตของนักศึกษาบริหารทรัพยากรมนุษย์ปีที่ 2 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยถึงกระบวนการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 สำหรับนักศึกษาและศึกษาผลของการจัดกิจกรรมตามแผนต่อการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ทั้งด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และด้าน

สมานัตตาที่เข้าร่วมมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทั้งทางด้านการคิด พัฒนาและตั้งใจในการให้ทาน การพูดจาที่ดีกับเพื่อนๆ การแต่งกายถูกระเบียบตามกฎของมหาวิทยาลัย และกิจกรรมด้านการบำเพ็ญตนที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม นักศึกษาได้จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเป็นจิตอาสา การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันในสังคม มีการเกื้อกูลสังคมเพิ่มขึ้นปฏิบัติตนต่อตนเองและผู้อื่น เมื่อมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ แบ่งปัน ให้ความรู้คำแนะนำกับเพื่อนๆหรือบุคคลอื่นนั้นเป็นการทำให้เกิดจิตใจที่ตื่นมเมื่อจิตใจที่มอบให้ด้วยความปรารถนาดีนั้นก็ส่งผลต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปทั้งในรูปแบบการแต่งกายที่ถูกกฎระเบียบของสาขาวิชาและมหาวิทยาลัย การพูดจาที่สุภาพไพเราะ ก่อให้เกิดบรรยากาศของการทำงานที่เกื้อกูลซึ่งกันและกันลดบรรยากาศของความขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานพต สีทอง (2544: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 และขันติ - โสรัจจะ กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากร: ศึกษาเฉพาะกรณีบุคลากรของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข พบว่า คุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ บุคลากรมีคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับสูงทำให้ทราบได้ว่าองค์การแห่งนี้เป็นสิ่งแห่งความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเห็นอกเห็นใจมีการพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน

และสอดคล้องกับเนาวรัตน์ ชุง (2558: 70 - 71) ได้อธิบายเกี่ยวกับการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่ใช้กับการครองคนได้ดีที่สุดเพราะเป็นหลักปฏิบัติสำหรับที่จะให้ทุกคนอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุขและมีความพึงพอใจมีความสอดคล้องกับหลักการเป็นสมาชิกที่ดีในองค์การ พฤติกรรมที่ไม่ใช่หน้าที่หลักแต่ช่วยส่งเสริมให้องค์การมีสภาพการณ์หรือสิ่งแวดล้อมการทำงานที่ดีและช่วยสนับสนุนให้การทำงานหลักมีประสิทธิภาพเนื่องจากเป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดความรักสามัคคีมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันและทำให้เกิดความรักความผูกพันต่อองค์การ และยังสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ที่ได้มีการส่งเสริมให้นักศึกษามีการนำ 8 คุณธรรมพื้นฐานซึ่งได้แก่ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความสุภาพเรียบร้อย ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4

สำหรับวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบกิจกรรมพฤติกรรมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ทั้งด้านทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตานั้น ได้นำเสนอกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนในการปฏิบัติตามกระบวนการของสังคหวัตถุ 4 โดยให้นักศึกษา

สามารถเลือกเพื่อนที่เป็นเพื่อนสนิทได้เองและมีการจัดบันทึกในสมุดทำความดี โดยแต่ละครั้งที่ทำกิจกรรมจะมีการสุ่มนักศึกษาให้ออกมา เล่าถึงความดีที่ตนเองได้ปฏิบัติและมีสิ่งใดบ้างที่ต้องการพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มโดยมีเพื่อนสนิทรับทราบถึงกระบวนการพัฒนาตนเองในแต่ละด้านของนักศึกษา ผู้ที่เป็นเพื่อนสนิทของตนเองมีกระบวนการให้นักศึกษาได้จัดทำโครงการเพื่อสังคม (CSR) โดยมีกระบวนการเรียนรู้ผ่านการทำงานเป็นทีมมีการเสริมแรงโดยการกล่าวคำชมเชยให้ซึ่งกันและกันเพื่อเสริมแรงผลักดันทางบวกที่จะทำให้นักศึกษาได้เกิดการกระทำอย่างต่อเนื่องและทำจนกลายเป็นอุปนิสัยส่วนตัวเพื่อพัฒนาตนเองและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ซึ่งสอดคล้องกับพิมพันธ์ เตชะคุปต์และ พเยาว์ ยินดีสุข (2557: 133)กล่าวถึงการจัดกิจกรรมเสริมแรงทางบวกในการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษานั้นควรมีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น บรรยากาศที่เป็นอิสระ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม บรรยากาศที่ท้าทายเป็นการสร้างความกระตือรือร้นและบรรยากาศของการกระตุ้นความสนใจโดยเพื่อนนักศึกษารุ่นเดียวกันมีความใกล้ชิดกันและมีความสนิทสนมกัน และเลียนแบบเพื่อนโดยอัตโนมัติอันจะนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตนตามแผนหลักสูตรมสังคหวัตถุ 4 การจัดกิจกรรมต้องมีการสร้างกฎ กติกา ข้อตกลงของการอยู่ร่วมกันในสังคม การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ ผู้เกี่ยวข้อง โดยกิจกรรมการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักสูตรมสังคหวัตถุ 4 นั้นควรให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหาและสถานการณ์ในการฝึกคิด แก้ปัญหาโดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่มและมีเพื่อนคอยช่วยเหลือ และในส่วนของกิจกรรมนำเสนอการพัฒนาเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาสะท้อนถึงการเรียนรู้และมีการพัฒนาการ การปฏิบัติจริงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยการเสริมแรง การกล่าวชมเชย แก่นักศึกษาโดยให้เกียรติบัตรนักศึกษาที่มีพฤติกรรมดีด้านสังคหวัตถุ 4 เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในการประชุมสโมสรของสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

2. สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ควรนำแผนกิจกรรมการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักสูตรมสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานได้ในทุกกิจกรรมของสาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัยทั้งในด้านของทานการให้ที่เป็นในรูปแบบสิ่งของและการให้ความรู้ ด้านปียาวจาการพุดจาไพเราะ การพุดจาถูกกาลเทศะเมื่อมาติดต่องาน รู้จักใช้การพุดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการ

ทำงานร่วมกันเป็นทีม ด้านอัตตจริยาการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ และด้านสมานัตตตาในการปฏิบัติ
ตนด้านการแต่งกายถูกกฎระเบียบข้อบังคับของสาขาวิชาและมหาวิทยาลัย

3. ควรสร้างระบบกลไกหรือกิจกรรม/โครงการของทางสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์
เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 โดยกำหนดเป็นนโยบายของสาขาวิชา
ในการทำงานและบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน หรือการทำโครงการไปสู่ภายนอก

เอกสารอ้างอิง

- เนาวรัตน์ ชุง. (2558). การลดความขัดแย้งในองค์กรโดยใช้หลักภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 และมนุษยสัมพันธ์ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์เปรียบเทียบระหว่างพนักงานกลุ่มบริษัทเอเชียและกลุ่มบริษัทยุโรป - อเมริกา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2553). ธรรมนุญชีวิต. กรุงเทพฯ: สถาบันสันติธรรม.
- พระเดชา กิตติโก (โชติธรรมา) (2556). การบริหารงานบุคคลตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนธรรมภิรักษ์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานพดล สีทอง. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 และขันติ - โสรัจจะกับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของบุคลากร: ศึกษาเฉพาะกรณีบุคลากรของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาวี ยินดีสุข. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. (2559). เล่มคู่มือสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์. ภูเก็ต: สาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2545 - 2559). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Kemmis, S & McTaggart, R. (1988). The Action Research Planer (3 rd ed.). Victoria: Deakin University.